

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fl.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oara 12 fl. a treia
oara 10 fl.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei“ în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Francmasonii.

(=) Fostul ministrul de justiție Polonyi Géza, cu ocazia discuției privitoare la buget, s'a năpustit asupra francmasonilor. Vorbirea lui a stârnit valuri turbulente în cercurile presei maghiare; o dovadă mai mult despre simpatia, ce această presă o nutrește, în ce privește activitatea francmasonilor.

Nu ne impoartă motivul, ce l-a determinat pe dl Polonyi să atace pe francmasoni. Știm cu siguranță, că le aparține și el pe vremuri — și puțin are a face, că atacul de acum înseamnă o ieșire personală (e vorbă că Polonyi ar atribui francmasonilor căderea sa rapidă!) ne privesc însă *datele*, ce autorul ni-le pune la dispoziție, în discursul chilometric de peste trei ore.

Polonyi, ca fost francmason, va fi în măsură de a cunoaște intențiile tainice ale acestei secte oculte. Și el atacă, în vorbirea sa, lojele din Ungaria pentru tendința lor de a nimici statul național-maghiar, religia și proprietatea. Făcând istoricul francmasoneriei în Ungaria, dsa spune, că aceasta recunoaște, la început, existența lui Dumnezeu, dar pe urmă nu mai admitea acest lucru, — și din 1887 l'a detronat pur și simplu.

Ei bine, domnule Polonyi! Nu ne amestecăm în daraverile d-tale cu francmasonii, dar descoperirile aceste erau mult mai bine venite, dacă le făceai înainte cu câțiva ani numai! Ar fi avut și un mai mult aplomb, dacă erau rostite din fotoliul ministerial. Ales, într'o țară creștină, într'o țară catolică cum e a noastră!

Te amăgești, dacă îți închipui, că francmasoniera a admis cândva existența lui Dumnezeu! Povești de aceste se spun băieților, cari intră

pentru întâia oară în cercul lor. Povești în cari se spune de iubirea deaproapelui, de generozitate, umanitarism și alte multe lucruri frumoase, proiectate pe fondul negru al — ateismului.

Francmasoniera nu e altceva decât: *lupta cea mai declarată împotriva ori cărei religii pozitive.*

Chiar ocultismul, în care se învâluie, chiar jurământul sever ce se impune ori cărui novitiu, jurământ ce îl obligă de a nu trada nici odată secretele societății, sunt dovada cea mai eclatantă, că societatea aceasta nu poate să aibă intenții curate.

Adevărul nu are lipsă de cai lăturalnice; nu se ascunde la adăpostul juruințelor stoarse dela novitii naivi, ci stă cu fruntea ridicată și spune ori cui, cu vezirul deschis: asta e părerea mea, prietine, dacă vrei să vii cu mine, bine; dacă nu, să fi sănătos!

Francmazonii însă, ca o societate puternică ee sunt astăzi, numărând în șirurile lor atâția ex — sau actuali miniștrii și deputați, nu se vor sinchisi mult de ieșirea d-tale căci ținta lor e destul de bine precizată.

Nimicirea oricărei religii pozitive; aceasta e ținta.

Și să nu te miri, dle ex-ministru, dacă în legătură cu această țintă mai sunt și altele cari se distramă deodată cu nimicirea credinții printr'un fatal nex causal.

Dacă surp eu odată credința în Dumnezeu — e vorbă de massă — cum vin apoi să inspir aceleaș masse încrederea în aspirații mai înalte. cum vin să-i insuflu dragoste de neam, de țară, cum o pot convinge, în sfârșit, că omul are și o menire mai înaltă pe lumea asta? Ori poate toate acestea imagiui ale credinței sunt inventate numai pen-

tru prostime — și clasa intelectuală n'are decât privilegiul de a o îmbăta cu apă rece?

Și ce se va alege pe urmă, când „cei mulți și proști“ își vor da seama, că toată stăpânirea celor puternici nu se bazează decât pe o tragere pe sfoară?

Iată atâtea întrebări, cari ne-au preocupat în repetite rânduri, și cărorora le-am dat expresie în coloanele foi noastre. Spuneam întotdeauna: temeiul cel mai puternic, care susține statul este: *credința*. Luați acest temei, și totul se va prăbuși ca o clădire zidită pe nisip! Ovreei aveau partea leului în această operă.

Înțelegem și noi tânguirea fostului ministru de justiție, când în acțiunea francmasonilor, vede opera de semitizare a Ungariei.

Iată ce spune dsa: „Francmasonii vor să facă din țara aceasta o țară ovreiască.

În Budapesta dela 1869 până la 1906 numărul Ovreeilor s'a sporit dela 16.6% la 23.5%, în vreme ce numărul catolicilor a scăzut dela 72% la 62%. Aceasta e o urmare a emigrării ovreeilor din Galiția și în Bucovina, *imigrare sprijinită de francmasoni*“.

Iscălim, dle ex-ministru constatările acestea, rezervându-ne dreptul de a-ți atrage atenția, că le-am remarcat, și le-am dat publicității, cu mult înaintea dtale.

Știi însă ce î-ți răspunde Váczsonyi Vilmos la toate acestea?

„Acel ce agitează în Ungaria împotriva Ovreeilor, e un criminal, și ca ungar (magyar ember) mai e și prost! (buta)“.

Atât!

Și spune acum, dle ex-ministru; trăim noi în Ungaria sau în Palestina?

Administrația și sinoadele.

În cercul nostru din Ciachi-Gârbo, este un obicei, cu care drept vorbind cu greu, dar foarte cu greu mă pot împăca. Chiar de aci mâncând dorește să fie discutat, ca lumină să se facă.

Acți la sinoadele tractuale pretorele cercual în totdeauna este de față reprezentat prin cineva la sinod, ca un fel de comisar, prezența căruia îmi pare jignitoare din următoarele motive:

În legea pozitivă nu găsim o dispoziție, unde s'ar dispune, ca sinoadele bisericii gr.-cat. care biserică se află sub scutul cel mai înalt al Măiestății Sale Regale ca patron, ar fi obligată a însinua și ruga pretura să asiste la sinoadele bisericesti, în cari se pertractează: știință, morală și cultură.

În Ungaria propriă zisă, după cum știu pozitiv, sinoadele preoțești se țin fără însinuare și fără asistența administrativă. Acolo rom. cat. gr.-cat. luterani, reformați, izraeliți se pot sfătui liber, căci sunt corporațiuni religioase, cari nu se ocupă cu politica, deci dela sine urmează, să nu fie silite a avea comisar.

Este adevăr, că în anii trecuți cetisem despre unele șicane a preoților români din comitatul Sătmar; dar nu știu cum s'a terminat afacerea.

Biserica noastră cu clerul său încă este o societate religioasă, care în programul consfătuirii n'are obiecte politice ori răzvrătoare deci ar urma să fie scutită de comisarul polițial.

Sinoadele noastre nu sunt adunări de socialiști, anarhiști anti-militariști, ori politice, cari da, după lege trebuiesc însinuate și controlate. Sinoadele noastre de regulă se compun din persoane titrate, cunoscute și cu

știință academică, nu sunt reprezentante în dănele, decât cel mult două clase de inteligenți: preoți și învățători, ici cole mai vin cantorii ca ascultători.

Sinoadele noastre ținute sub presiul protopopului tractual, care în rang cu nimic nu este mai mic ca pretorele, din contră este chiar superior mai departe răspunzător pentru tot ce se întâmplă sub presiul său, atât autorității sale bisericesti cât și statului ca cetățan și demnitar. Acesta fiind adevărul, trebuie să se simtă mult jignit, când i-se pune în coaste un polițial, care să-l controleze în activitatea sa.

Prezența aceasta, micșorează autoritatea sinodului înaintea cetățenilor, dovedește o neîncredere față de clerul tractual care este paznicul neadormit și păstorul adevărat al educațiunii poporului.

Prezența aceasta pentru noi preoții tractuali este dejositoare și vătămătoare, pentru autoritatea care trebuie să o avem în stat și cerc, pentru pregătirea noastră și gradul cultural în care ne-am ridicat prin muncă, stăruință și știință, pentru demnitatea cu care suntem investiți de către Episcopul ori Mitropolitul nostru; acest control ne știrbește demnitatea înaintea fiilor sufletești, de care în zilele noastre avem mare trebuință.

Dacă n'aș observa, care este scopul și tendința, dacă n'ar fi cauză mai profundă, care tinde la degradarea bisericii mele și a reprezentanților ei, n'aș fi grăit, dar prevăd pericolul, se impun măsurile de salvare.

Fiind afacerea de mare importanță pentru autoritatea bisericii și a clerului, merită să fie clarificat lucrul. Protopopii unde tinde a ne servi administrația, unde în mod nechemat se vără în sanctuarul nostru duhul liber murdar, au datorință prin superiori-

tatea bisericască a supune Ministrului de culte lucrul bine motivat spre deliberare.

Noi avem multe exemple în viața bisericii catolice, la ce duc nepăsarea, prevenirea și cruțarea; te trezești în cătuși și cursă de unde scapă de poți: neadormiți și trezi trebuie să fim ca păstorul cel bun. De aci rezultă, că după părerea mea pretorele n'are drept a asista la sinoadele noastre ca reprezentant polițial, dacă însă cineva poate să-mi dovedească contrarul, mă dau învins.

I. Costin,
paroh.

Correspondințe.

Valea Jiului.

— Dela corespondentul nostru. —

24 Martie 1911.

Eri a fost adunarea generală a institutului de credit „Jiana” din Petroșeni, ajuns sub licvidare și nimic prin un destin fatal și oarbă neunire. Acesta eră singurul institut românesc aici pe Jiu, fondat de vre-o 8 ani și condus la început foarte bine. Cu modest capital societar de 60 mii, cu acții de câte 50 cor., ca să le poată cumpăra poporul, ajunsese la o stare destul de bună, când deodată s'a născut o complicație, s'au deschis niște povârnișuri, pe cari căzând institutul, nu s'a mai putut mântui.

Istoria acestui institut poate fi pildă și memento tuturor, cărora sunt concrezute cauze și instituții publice, cum trebuie să grijească de ele, ca să-și mântuiască nu numai cinstea lor personală și cea particulară a cauzelor, ci în general numele românesc și încrederea poporului în conducătorii săi.

FOIȚA.

De demult.

Cum îmi resar aducerile aminte
Din vraja unor vremi îndepărtate...
Copil eram atunci și ne 'nțelese
Treceau a vieții clipe fermecate.

Și ne 'nțeleasă vraja dimineții
Cum ispitea sburdalnică mea minte
De mă porneam ademenit de o rază
Și de sfioasa firii rugămintele.

Și-atâta dragoste-mi spuneă câmpia...
— Din lumea ei de șoapte și cuvinte
Remasu-mi-a în suflet numai șoapta
Iubirii mele tainice și sfinte.

Și știu de-atunci să Țes iubirea tainic
Eu sunt copilul gânditor al firii,
Căci rostul ei mi-ademeneste mintea
Și-mi seamănă cărările gândirii.

Oct. Lupeanu.

Vestitorii credinței.

În Sudan și Sahara.

În pustietatea necuprinsă a Africei, în Sudan și Sahara, părinții misionari din Algir și-au luat asupra lor munca frumoasă de a mântui sufletele acestor locuitori. Însă cu greu pot încreștina pe indigenii închinători la idoli; cu deosebire cei mai bătrâni nu prea se lasă înduplecați. Nu numai că în unele părți sunt încăpăținați, dar nu le dau pace nice celor ce vor să primească creștinismul, îi urmăresc și îi perzeceută.

S'a întâmplat în Sudan în comuna Kati, că bătrânii au trimis doi tineri încreștinați în pădure, ca să taie lemne pentru a fierbe berea pentru sărbătoarea cea mare a unui idol de a lor. Cei doi tineri le-a spus că nu pot lua parte la sărbătoare și astfel nu vor merge nice în pădure. Bătrânii s'au adunat la sfat. Așa minune nu li-s'a mai întâmplat. Cum se poate, că acești tineri cari ar trebui să respecte pe bătrâni, să facă contra voinței lor? Ce să facă cu ei? Să-i bată cu trestia legați de un arbore. Dar asta nu o pot face deoarece alții pedepsesc aspru baterea cu sbiciul! Au luat deci hotărârea că vor silii pe cei doi tineri să aducă jertfă două capre spiritului străbunilor lor. Dar tinerii nu au primit nici pedeapsa asta.

Atunci a intervenit un părinte misionar, care dându-le bătrânilor o găină, a făcut pacea între ei.

Pretutindeni sunt expuși la multe încreștinații de pe aici. În Siguir două familii, cari tocmai voiau să se boteze, văzând că perzeceuțiile nu se mai sfârșesc, și-au părăsit case și pământuri și au venit șapte zile, până au ajuns la coloniile misionarilor noștri. Aici s'au pregătit pentru primirea botezului. În ziua de Paști i-am și botezat, având o mare satisfacție sufletească la vederea atâtor jertfe.

În satul Malun, 19 tineri au luat hotărârea, că vor pedepsi aspru pe cel-ce va exprima numele lui Dumnezeu fără pietate, și pe celce va batjocori numele Lui. Apoi au făcut o colectă între ei și cumpărând o capră, au dus-o zidarului să le facă o colibă, care să fie capela lor. Apoi au rugat pe părintele misionar să le dea o cruce și să le tacă un altar mic. Văzând că părintele se opune, l-au rugat fierbinte să le îplinească rugăciunea, deoarece părinții lor nu le permit ca să meargă dumineca la biserică creștină, și așa ei vreau să meargă la capela lor să se roage.

Asemenea însuflețire se poate observa și în împrejurimile de lângă Kupelă. Se prezintă cu toții punctuos la slujba divină și ascultă cu atențiune. Coliba, care servea de capelă s'a dovedit foarte mică, așa

Ce credeți, cum ne simțim noi Românii din Jiu azi în fața străinilor, când singura noastră întreprindere a dat faliment, iar ei susțin o mulțime de instituții ale lor, între cari 4 bănci? E drept; că afacerile de credit ale Românilor le aranjază „Ardeleana” din Orăștie prin filiala sa, dar aceea nu e din virtutea jienilor. Și inchipuiți-Vă amăgirea poporului, când d. ex. la aceasta adunare generală au auzit, cum li s'au dus în vânt banii lor scumpi, băgați în acții. Când președintele adunării propunând bilanțul, foarte corect dedus, a întrebat: primiți bilanțul ori ba? Auziai glasuri de jele, zicând: nu se poate, Dle, e prea puțin, de 2 ani n'am căpătat dividendă, s'au dus fondurile de rezervă și binefacere, acum să mai perdem și din acții câte 10 cor!...

Când vei mai putea face ceva cu acest popor? Când îl vei mai putea câștiga pentru ceva cauză românească, pentru ceva întreprindere, căci, har Dlui, ar fi cu cine, sunt oameni în stare bună, cu câștiguri frumoase, în fiecare sat. S'a gătat!

Pentru aceea institutul „Jiana” va fi pururea nu numai pildă și memento, dar și *mustrare* numelui nostru.

*

Țara noastră e încă puțin cunoscută de lumea românească. Cauza e, că până acum nu a dat nici o manifestație de viață. Înainte cu câteva decenii eră niște văi ascunse, cu case răslețe pe coaste și poiene, cu viață primitivă. A existat, ce-i drept, din vechime, pasul Vulcanului, prin care se comunica între Austria și România (comunicație mai intensivă ca cea de azi, slăbită în urma opreliștei importului de vite), dar aceea nici odată n'a fost în stare să dea un avânt deosebit vieții românești de aici. De câțiva ani se exploatează bogățiile de căr-

buni, ascunse de natură în acest pământ românesc, prin capital străin, prin muncitori în mare parte Români, veniți aici din toate părțile ca la America.

Azi se află în comunele din văile celor două Jiuri cam 43 mii locuitori; între acestia cam 25 mii Români, anume: băștinași 10 mii, imigrați 15 mii. Între Români sunt gr. catolici cam 13 mii (6 mii băștinași, 7 mii imigrați), gr. orientali 12 mii (4+8 mii). Precum vedem, un număr frumos de oameni, cari ar putea da semne de viață. Cu toate acestea Românii stau mult înapoia altor neamuri.

În privința bisericească stau bine. Greco-catolicii au 8 parohii, greco-orientalii 5. Afară de vre-o 2 parohii gr. cat., celelalte sunt toate bune, de clasa primă. Deci pot fi prevăzute cu preoți buni, cari pe lângă isprăvirea numărăsoaselor agende parohiale, ar putea să conlucre și la înălțarea numelui românesc prin instituții, îmbrătoșarea de reuniuni, ș. a. Doar suntem chiar la granița României, împrejurare, care ar trebui să se resimtă în puterea noastră de viață. În loc de acestea însă n-avem nimic. Comunele de frunte sunt: Petrila, Petroșeni, Vulcan, Lupeni, Livezeni (cu colonia Aninoasa), Uricani. În acestea străinii au: 4 bănci (3 Petroșeni, 1 Vulcan), vre-o 15 casine (4 Petroșeni, 4 Vulcan, în celelalte câte 1—2), 1 reuniune de immormântare, ca să nu vorbim de bogatele întreprinderi industriale; Românii: afară de firma C Olariu din Vulcan pentru producerea cărbunilor de lemn și afară de câțiva comercianți și industrieși harnici, n'au nimic. Școli românești sunt în Valea Jiului 10 cu 10 învățători; școli populare străine sunt 11 cu vre-o 35 învățători, nesocotind școala de fete a Călugărițelor și gimnazul cu 8 cl. din Petroșeni. La școlile noastre, chiar și unde ar trebui, nu se

află 2 învățători, nici nu sunt zidite la locuri, ca să poată lucra 2 învățători.

Iuriști sunt pe Jiu vre-o 30—40, 15 avocați, între cari 1 român (la Petroșeni, unde sunt cei mai mulți avocați; mai sunt la Vulcan 2, la Lupeni 1). Ingineri sunt vre-o 50—60, 2 români, medici 10, 1 român (2 numai de origine).

*

Precum spusei mai la deal, aici e o adevărată Americă mică. În câteva comune sunt răslețiți vre-o 15 mii imigrați. Aici nu-i lucru mare o parohie cu 3 mii credincioși. Inse aici e și păstoria ca în America sau ca în orașele mari (Groszstadtseel-sorge); trebuie, dacă vrei să-ți cunoști oițele, să le cauți din casă în casă. Acum câțiva ani fostul paroh din Vulcan a scris în „Unirea”, cum preoții să indemne poporul doritor de câștig să nu meargă la America, ci să vină încoace; din partea mea numai aceea rugare o adaug cătră on. preoțime, binevoiască a face atenți pe aceia, despre cari aud, că vin pe Jiu, să nu părăsască odată cu satul și biserica, ci venind la locul nou, mai întâi să întrebe de biserică și preot, care în multe cazuri mai sigur și mai bun lucru le câștigă. Astfel și preoții de aici și-ar putea ține mai ușor în evidență credincioșii.

Dr. N. B.

Cronici Bucureștene.

Babele din anul acesta și-au făcut de cap. Desigur au fost foarte bătrâne și foarte rele. Pentruca să mai scuture ceva din răutatea bătrânețelor, a suflat un vânt rece, mai altfel ca iarna, și au albit tot pământul țării cu un lîntoliu gros de zăpadă. Noroc că numai nouă sunt babele, și după ele numai decât urmează moșii, oameni mai așezați și la fire și la minte. Moșii sunt mai buii, nu suflă să înghețe apele. Totuși se pare, că moșii din anul acesta sunt sub... păpuc, căci prea fac după cum doresc babele.

Mai înainte răsărea soarele, acum par că l'au furat zmeii. Și dacă nu se arată sfântul soare, nu e nici o veselie afară, toți trebuie să stea în aerul închis al camerei, celei foarte scump plătite.

*

Noul parlament sa și apucat de lucru. Cel dintâi lucru, ce-l va vota, vor fi măsurile pentru ajutorarea celor „mici”. Programul guvernului, mesajul regal și proiectul de răspuns la mesaj se par a fi anume stilizate astfel, ca să anunțe împlinirea dorinței tuturor Românilor, spuse de Mihail Cogălniceanu Domnului Alexandru Cuza: „iar Tu Măria Ta, ca Domn, fii bun și blând, fii bun mai ales pentru aceia, pentru cari mai toți Domnii trecuți au fost nepăsători și răi”.

Eftinirea trainului e unul dintre cele mai însemnate puncte din programul, ce vrea să-l realizeze guvernul în sesiunea aceasta foarte scurtă, care are să voteze și budgetul.

Domnul Carp, ca ministru de finanțe a și depus deja la Cameră un proiect, în baza căruia, se scutesc de impozitul cătră stat proprietățile până la 6 hectare, cum sunt cele mai multe proprietăți ale țărănilor. Se vor ieftini toate articolele de comerț, cari sunt obiecte de prima necesitate. În privința aceasta s'a și depus la Cameră un proiect referitor la modificarea tarifului vamal. E

că cei cari veneau mai târziu ingenunchiau pe la intrare și pe afară.

Creștinii acestia duc o viață relativ destul de modestă. Cei din jurul satului Kupela își împlinesc constiențios datorințele de credincioși. În *Vaghudugu* bărbații și femeile umblă regulat la daruri. Numai când examinăm modul de trai al păgânilor și al creștinilor, vedem marea deosebire dintre ei; atunci putem observa puterea religiunii creștine asupra moravurilor.

Pe coloniile misionarilor, s'au format și unele societăți creștinești. Membri acestor societăți se adună de două ori la săptămână. De regulă sunt tot tineri. La ședințele acestea acel care a păcătuit ceva contra legilor religiunii, trebuie să se înșinue; acestia vin pedepsiți cu bani.

Mulțămită lui Dumnezeu, până acuma nu a păcătuit nici unul mai greu. Bani adunați din pedepse, îi folosesc pentru o petrecere mai nevinovată ce se aranjează pentru tineretul credincios; se mai ajută și cei săraci.

În fruntea societății stă președintele, sau cum îl numesc ei, regele; alături de el doi adjutanți, un avocat, un jude, un subnotar și doi polițai. Membru al societății poate să fie ori care june sau însurat creștin, mai departe ori și cine care vrea să se încreștineze. Înșcrierea de membru nou o face președintele, și la fiecare adu-

nare se vestesc noii membri. Fiecare membru înscris trebuie să jure pe sfta Evanghelie, că nu va mai aduce jertfe idoloilor Komo și Nama, că nu va mai lua parte la nice o întrunire păgână.

Scopul societății e, ca să indemne pe membri la rugăciuni, fapte bune, și ajutorarea lor materială.

Ca să-și ajungă scopul, toate întrunirile le încep și sfârșesc cu rugăciuni, în toată luna, Marția și Vinerea ascultă liturgia. Sărbătoarea lor e sărbătoarea „Sfintei Familii”. În ziua aceasta se cuminecă cu toții. După ascultarea sfintei liturgii se adună la joc, își petrec cu veselie, în vreme ce berea nu lipsește și un bou e pus în frigare, care nice nu e așa mult, pentru potolirea foamei celor tineri.

Deși sunt sgomotoși la petreceri, nu se poate observa nici un lucru nedemn de un creștin.

Când totuși se întâmplă, că vre-unul dintre ei își uită de sine, pe acesta îl pedepesc cu bani, la proxima adunare, sau îl eschid din societate, ceiace se întâmplă rar.

Scopul al doilea e de a ajuta pe cei mai săraci dintre membri. Spre acest scop fiecare membru trebuie să facă o zi de lucru la fiecare săptămână. Lucrul acesta îl săvârșesc pe pământul comun al societății.

(Va urma).

știut, că noi avem să plătim foarte scump multe lucruri, cari se împoartă din străinătate, și unele le plătim mai scump ca airea, pentru taxele cele mari de vamă, la cari sunt supuse mărfurile străine. In urma proiectului nou de lege taxa vamală pentru acelea lucruri, cari sunt necesare pentru subsistența țaranilor, ori pentru cultura pământului, ori pentru lucrările meseriilor și ale industriilor, se reduce foarte mult.

Domnul Carp s'a gândit și la export Pădurile frumoase ale României se exploatează în mare parte de străini pentru străini, și după cum spune motivarea proiectului „din această cauză industriile tâmplăriei, rotăriei și dogăriei decad din zi în zi mai mult, iar noi ne facem tributarii străinătății, plătind cu prețuri mari obiectele fabricate cu stejar din țara noastră.“ De aceea proiectul impune la taxe mari stejarul ce se expoartă nelucrat gata, 8 lei pentru 100 Kgr.

*

Venirea Domnului Nicu Filipescu la ministerul de războiu e o garanție, că guvernul vrea să lucreze serios și mult pentru armată. Auctoritatea politică a Domniei Sale va fi foarte folositoare armatei. In budgetul actual ministrul de războiu a hotărât să activeze divizia a X din Dobrogea, creată deja de antecesorul D-Sale, neactivată însă din cauza lipsei de sprijin a guvernului de mai înainte. Cu această divizie puterea armată a României crește cu patru regimente de infanterie și 20 de artilerie, ce fac cinci corpuri de armată bine aranjată.

Acest lucru, punctul cel mai însemnat din budgetul ministerului de războiu, va face multă bucurie vecinilor Bulgari, cari în continuu ne amenință cu războiu, ori pe o cale ori pe alta.

*

De altfel bugetul actual poate să cheltuiască mai mult pentru armată, să ierte impozite și taxe de vamă, și fără să pună sarcini mai mari, și poate să mai urce leftele învățătorilor, a profesorilor secundari și universitari, și a unor funcționari. Toate acestea din cruțările ce le face fiecare minister. Gazetele, cari susțin politica guvernului, într'una ne anunțau în zilele trecute, că la bugetul cutărui minister s'au făcut atâtea cruțări, la altul atâtea, cari toate dau sume foarte mari. Mai multe slujbe, cari nu s'au părut necesare guvernului, au fost desființate, așa de exemplu Casa pădurilor, făcută nu de mult de liberali.

*

Bătrânul om de stat și academician, Domnul Dimitrie Sturza a ținut la Academie un comunicat asupra însemnătății divanurilor adhoc din Muntenia și Moldova. Până acum a citit în 2 Vineri, câte două ore. Omul acesta octogenar, care din tinerețe sa luat partea sa din munca cea mai însemnată și mai grea în clădirea Regatului Român, te uimește, ce puteri i-a hărăzit Dumnezeu și pentru vrâsta aceasta. Cu o voce curată și sonoră, citește stând în picioare două ore! Să fie om tânăr, și face acest lucru cu mare greutate, d'apoi un om bătrân, care a lucrat așa de mult!

*

Anul trecut a fost bogat în toate, de aceea se clădesc case nouă pretutindena. Se spune, că nu ajung fabricile de cărămizi să ligureze cât e necesar. Clădește statul, clădesc boierii, și clădesc și oamenii mai

săraci. De aceea e bine, să fie recolta bună, căci atunci ajunge și pentru astfel de lucruri ceva. Și de aceea ne bucurăm cu toții, când cetim rapoartele dela prefecturi, cari spun, că sămănăturile au iernat bine și sunt bune.

Delateiu.

Reviste.

† **Nicolae Densușianu.** Istoricul Nicolae Densușianu, a încetat din viață Vineri în București. Fiind răposatul originar dela noi din Ardeal, trecerea lui ne atinge îndoit cu atât mai vârtos, că și după ce s'a așezat în 1877 la București, n-a încetat nici când a se gândi la noi. A fost o minte ageră împreunată cu multă forță de muncă.

Deși nu întotdeauna i-am împărtășit vederile întru toate (vezi „Chestiuni din ist. și dreptul bis. unite cu Roma“), închinăm și noi flamura pietății în fața osemintelor lui și trimitem o lacrimă de durere pe mormântul, ce-i adăpostește rămășițele pământești.

Nic. Densușianu s'a născut la 1846 în Densuș (com. Hunedoarei); a studiat în Hațeg, Blaj și la Academia de drept din Sibiu. A fost avocat în Brașov, de unde după 5 ani, la 1877 a trecut la București dedicându-se istoriografiei. Din numeroasele lucrări fixăm aci 39 volume manuscrise, depuse la Academia Română, pe a căror bază publică la 1884 „Revoluția lui Horia 1784—1785“, operă premiată cu 5000 lei de către Academie. Din bibliotecile și arhivele din Budapesta, Oradea mare, Cluj, Zagrab, Dalmația, Italia, Vatican șcl. șcl. a colectat cu sârguință exemplară toate datele referitoare la trecutul românesc peste câte a putut da. Moartea l-a aflat lucrând la grandioasa operă: „Istoria pop. rom. dela originile sale până la întemeierea nouelor principate rom.“ Anii 1846—1911, între cari s'a scurs zilele lui N. Densușian, cuprinde o viață bogată în fapte și merită toată cinstea și recunoștința noastră a tuturor.

Odihnească în pace!

In Camera ungară s'au continuat desbaterile în jurul portofoliului de interne. Deputatul N. Pescha, accentuează între altele, că naționalitățile au drept când pretind, că în școli să se poată uză de limbilor. Incolo monotonie și multe vorbe de clacă. Doar poporalul St. Haller de-a mai vorbit ceva pozitiv și motivat. Face aspru rechizitoriu francmazonilor și cu citate eruate din protocolul lor de agende dovedește stringent, cum acești liberali anosti atacă religiunile pozitive și se năzuiesc mai nou din răspuneri, să elimineze studiul religiei din școli. Gălăgia de sine înțeles a fost mare.

Jupânii francmazoni au rămas ploași rău! In ziua următoare tot de francmazoni s'a ocupat și Polónyi.

Austria. Ziua alegerilor nouă e fixată pe 31 Iunie n. c. iar eventualele balotagiuri urmează a se ține în 20 Iunie. Ultimul termin de alegere e 6 Iulie n. Diregătoriile au primit deja inviațiunile de lipsă; pot deja fixa zilele de alegeri în provincia.

Spania. Chestiunea Ferrer ia dimensiuni tot mai mari. Arhi-socialistul Iglesias Pablo a desaprobat vehement în parlament condamnarea lui Ferrer. La urmă a amenințat în public, că dacă altcum nu se va face dreptate, — vor recurge la arme. — Declarația din urmă a stârnit resenz foarte mare, iar ministrul prezident Canalejas a replicat, că pentru caz de răscoală se va uză fără milă de toate mijloacele, pe cari i-le tinde legea.

Franta. Mare sminteală preocupă opinia publică franceză. Din ministerul externalor s'au luat și dat pe mâni străine mai multe scripte diplomatice discrete. Un tânăr abia de douăzeci și doi de ani aplicat în numitul ministeriu a dus cu sine acasă actele de sub întrebare și după ce le-a decopiat, le-a pus din nou la loc. Tinerul Pichon dimpreună cu alți doi oficiali complici vor avea să dea seamă. Chestia încă nu e clarificată.

Italia. Ministrul prezident Giolitti, desfășurând programul guvernului, anunță reforma legii electorale întinzând drept de sufragiu acelorora, cari au implinit serviciul militar, precum și celor ce au ajuns vrâsta de 30 de ani. Pune în vedere indemnizație deputaților, pentru ca țara să poată trimite reprezentanți și dintre sărăcime. — Accentuează monopolul asigurării asupra vieții — cu scop special de a ocroti la bătrânețe pe muncitori. — In administrație apoi o mai mare simplitate, urgență și intensitate în agendele birourilor. — Vorbește apoi despre finanțe, politică externă, despre armată șcl. Camera primește programul, iar la propunerea ministrului-prezident ședințele se ajurnează până în 8 Maiu.

Rusia. Discutându-se proiectul referitor la administrația comunală, s'a primit și articolul, care eschide

pe ovrei dela adunările comunale și le oprește cu o cale și puțința de-a fi aleși delegați, comunali. — Strajnici muscali!

Albania. Răscoala Albanezilor a provocat ciocnire sângeroasă la Tuzi, — din care turcii s'au ales cu pierderi mari. — Lupta a durat de dimineața până seara. Albanezii au împrăștiat pedestrirea și tunarii turcilor. Au căzut peste trei sute de soldați. Poarta indignată a trimis munițiuni nouă. Revoluția continuă.

Mexico. Fostul președinte Roosevelt va fi mijlocitorul între guvern și revoluționarii din Mexico. Resculații nu vor să știe de împăciuire și sunt decisi a continua până în capăt. Afirmative peste 90 procente din locuitorii mexicani s'au declarat pentru revoluție.

Fondul cultural.

Am primit următoarele contribuiri:

Victor Pop, preot, Silvaș, rom.	500—
Nic. Giurca, preot, Coluni	200—
George Faina, preot, Micoșlaca	100—
Ilariu Cojocar, preot, Ticuș	100—
Ioan Rozor, învăț., Ticuș	100—
Ales. Bidian, preot, Szt. Lörine	100—
Petru Lasio, învăț.	20—
Ioach. Langa, preot, Tătărlăua	200—
Aur. Aron, preot, Mirăslău	800—
Teod. Lungu, învăț. Hodiș	100—
Dr. Clem. Barbul, avocat,	100—
Miron Dascăl, preot, Cetate-de-baltă	300—
Patr. Palade, învăț., Câmpani	100—
Petru Simu, preot, Câmpani	100—
Valer Rus, preot, Chiciud	200—
Dum. Cătinaș, inv., Micoș	100—
Sim. Crișan, preot, Micoș	100—
Io. Comșa, preot, Fofeldea	200—
Aug. Cioba, preot, Bord	200—
Dum. Boar, preot, Petrilaca	200—

Noutăți.

Din Arhidieceză. Duminecă în 2 April Esc. Sa P. Metropolit Dr. Victor Mihályi a conferit ss. orduri ale subdiaconatului și diaconatului, iar Vineri în 7 Aprilie în Sărbătoarea Bunei-Vestiri ordul sfintei preoții clericilor absolvenți: *Liviu Costea* din Spini dispus de administrator parohial în Tic, (distr. Clujului), *Ioan Dragomir* din Șura mică dispus de administrator parohial în Săcădate (districtul Cichindealului), *Iustin Porușiu* din Dezmir preot disponibil, *Romul Oros* din Vecerd dispus de administrator parohial în Bărghiș (distr. Sibiului). Tot Vineri în 7 April la Sărbătoarea Bunei-Vestiri a conferit tonsura clericală și ordul lectoratului la 27 clerici de anul III-lea.

P. P. S. S. L. L. Episcopii V. Hossu și M. Cristea au primit patronagiul expoziției aranjate de către Reuniunea economică a cottului Caraș-Severin.

Principesa Elisabeta. Din Paris se dă știrea, că feciorul moștenitorului tronului grecesc, prințul Georgiu, ar fi pe cale să iee în căsătorie pe principesa Elisabeta, fca clironomului României.

Pentru Masa studenților academici „Dr. Aurel Mureșanu“ din Cluj au contribuit drept răscumpărare a cununii peritoare pe sieriul fericitului *Dr. Simcon Popu*, fost avocat în Cluj, dl Dr. Alexandu Popu, medic Bistrița 25 cor.; dl Ioan Pop, protopop Nușfalău 25 cor.; dl Dr. Ștefan C. Pop, avocat și deputat dietal Arad 25 cor.; dna Ana C. Pop, Gherla 25 cor.; dl Gavril Pop, preot Feleac 15 cor. și dna Lucreția Manu n. Pop, Cluj 15 cor. Total 130 coroane. — Rugăm pe pioșii contribuenți să primească mulțumitele noastre profunde. *Direcțiunea „Economului.*

Deputații ungari la Roma. — Azi vor sosi la Roma o seamă de deputați ungari în frunte cu președintele Camerei A. Berzeviczy. Vor trage în mare parte la Hotel Imperial.

Șezătoarea literară la Arad. Afiam, că o seamă din scriitorii din regat și dela noi au promis a se întruni la Arad pe Dumineca Tomii într'o șezătoare literară similară celei trecute din Sibiu.

Lângă Trident să se fie urnit mai multe stânci, rânind pe mai mulți militari, ce aveau deprindere de arme. — Știrea încă nu e confirmată.

„Poporul“, institut de credit și economii din Lugoj, pe cât cetim în „Drapelul“ a cumpărat din mâni străine un intravilan cu suma de 40.000 cor. — Laudă și onoare!!

Giuvaere regești. — La dorința regelui portughez Manuel și a reginei Amalia, ministrul finanțelor a predat ambasadorului englez din Lisabona toate giuvaerele și articolele de toaletă ale familiei regale.

Mandatul dela Bocșa-montană. În cercurile politice din Pesta se svonește, că deputatul Jakabffy Elemér e luat în combinație pentru a fi numit notar public la Bocșa-montană. Astfel cercul Bocșei, ca cerc românesc ajuns în mâni străine, ar fi să devină vacant.

Clima la noi. După mai multe zile cu temperatura scăzută ne-am trezit și în Blaj Duminecă dimineața cu moină, ce-a ținut binisor. — Neaua a încetat după o vreme, dar vremea urâtă cu ploie și vânt rece a continuat.

Frigul. Institutului meteorologic din Bpesta i-se semnalează temperatură neobișnuit de rece din toate părțile țării. Umezeala a fost mai mare în părțile apusene ale Ardealului precum și în părțile marginase cu el ale șesului ungar. — Zăpada a fost mai vărtos împreunată cu ploaie. — Afară de părțile de meazăzi-răsărit aproape în tot locul a nins: dincolo de Dunăre în Magyaróvát, Keszthely și Komárom; pe șesul ungar în Orade, Dobrițin, Segedin, Oroshaza, Arad, Zsombolya, Vârșet, Timișoara. Din părțile ardeleni se vestește ploaie rece din Cluj, Murășosorheiu, Aiud. A mai nins în Nagytapolcsány, Tapolcza, Bán, Hajduböszörmény, apoi în Fiume, Zürich șel. În Pariz de câteva zile a scăzut temperatura pe alocurea și sub zero, — ici-colo a și nins. — Din *Madrid* sosesc vești despre vifore mari de-a lungul țărmurilor. — În *Londra* ninge într'una, iar în America sudică de mulți ani Incoaci n'a mai fost atâta zăpadă. —

Vapor în primejdie. Vaporul german „Prinzessin Irene“ după cum se telegrafiază din Newyork, înaintând prin ceață groasă, a ajuns lângă ostrovul Fire Island pe vad nisipos. Pe vapor sunt peste 1500 pasageri. Situația li-e disperată; — dar probabil va fi mântuit încă la vreme.

Regia monopolului din România a încassat din 1 April 1910 până în 15 Martie 1911 aproape 67 milioane de lei. S'au încassat 49 milioane lei din tutun, 5½ milioane din hârtie de țigarete, 3½ milioane din chibrituri, 7½ milioane din sare, 13 milioane din timbre, apoi sume mai mici din cărți de joc, explozibile șel.

Franța cuminte. Ministrul de justiție din Franța pregătește un proiect de lege, prin care se hotărăște, ca furii să nu mai fie trimiși în temnițe, ci în case de lucru, unde au să muncească atâta timp, până ce vor fi rescumpărat cu munca prestată paguba comisă prin lotrie. — Foarte la loc!

Dr. M. Friedwanger, rectorul universității din Cernăuț, fiind chemat profesor la universitatea din Frankfurt, s'a fi declarat, că va introduce la această universitate germană și studiul limbei române.

În Ujfalăul unguress, com. Cojocna, s'a ținut în 9 l. c. examenul cursului de analfabeți! — Programa: Cetirea, scrierea după dictate, apoi cele 4 operațiuni aritmetice fundamentale, măsurile metrice, de licuide și de greutate.

Mină aprinsă. Din Scranton se vestește, că pe stabilimentul societății de ocnă de cărbuni de acolo s'a iscat un foc puternic, ce a închis calea alor vre-o șaptezeci de mirenii. — La izbucnirea focului erau ocupați în mină 300 muncitori. În panica mare nu s'a putut constata, câți au scăpat, câți ba. — Focul își continuă ravagiile la adâncime de 250 urme.

Africa. Locotenentul Detlef Schmundt din Magdeburg va să traverseze Africa în lung pe automobil dela Cairo de-a lungul Nilului prin Transval până la Capul de Bună-Speranță. — Socoate să facă drumul în 8 luni.

Halley. Renumita cometă Halley, care băgase mai an atâta frică în oamenii dornici de viețuire, în drumul ei de depărtare culminează în luna curentă seara pela 10 ore. La 14 April n. depărtarea ei de pământ va fi 627 milioane kilometri, iar la 26 April 668 milioane kilometri.

Necrolog. † *Melinthia Mărian n. Radu*, preoteasă în Beldiu, după un morb greu și îndelungat în 4 Aprilie și-a dat nobilul și blândul său suflet în mâinile Creatorului în al 55-lea an al etății, și al 37-lea an al fericitei sale căsătorii, împărtășită fiind cu ss. Taine ale muribunzilor. — Condolențele noastre îndureratei familii.

Odihnească în pace!

Posta Redacțiunii.

T. S. M. — Păcat, că e așa de lungă, iar timpul scurt și munca intență, pe care o pretinde foaia, nu ne dau răgaz să facem extras dintr'un raport de 13 pagini mari — Ne-a venit altul mai concis!

V. P. G. Primit; îi vom face rând. — Salutări! *A. S.* Vom stărui să facem cele bune; — le-am predat la rubricar. Intrucât vor corespunde, nu vor întârzi.

A. A. P. — Va urmă.

„*Inter arma silent.*“ Primit; binețe!

I. I. în L. La dorința expresă a persoanei interesate am abstat dela publicarea noutății trimise. — La revedere cât mai deasă!

PARTEA LITERARĂ

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

22

PARTEA A DOUA.

I.

În vreme ce bătrânul Mazko își aștepta moartea, ce i-a prezis-o Cipek, călugărul franciscan — se sfătuia de viitorul lui Zbisko. Pe când Zbisko era încă mic, vecinii răutăcioși aprinseseră castelul, în care locuia el și fratele său Mazko și ei rămăseră fără locuință. Neavând bani ca să-l reedifice, își zălogi pământurile unei rudeni, iar el se înrolă între litvanii, cari se luptau în contra germanilor. Aceștia duseră cu ei și pe Zbisko.

Cu toate acestea, el nu-și uită nici când de Bogdaniec, iar în Litvania s'a dus să câștige pradă, din prețul căreia să-și recumpere pământurile și să edifice din nou locuința străbunilor săi.

Bătrânul își adunase o sumuliță frumoasă, cu toate că mai avea multe de vândut din prăzile pe cari le câștigase. Acum și-a valorat multe: a vândut multă pănură de Flandria, multe veșminte frumoase, arme între cari era chiar și armătura luată dela cavalerul din Frizia.

— Și așa o să mor nu peste mult! — zise întristat și ce folos am de arme.

— Poate să te reînșănătoșezi, iubite frate, ș-atunci ce o să fie? — zise Zbisko mângâindu-l.

— Nici vorbă! Simțesc, că vârful suflului mi-a pătruns de tot adânc în coaste.

— Trebuie să te ungi cu untură de urs frate! — zise Zbisko.

— Da, da — replică Mazko. Așa mi-a spus și părintele călugăr Cipek. — Dar unde găsim aici untură de urs? Dacă am fi în Bogdaniec!...

— Atunci du-te acolo, — zise Zbisko, — de ce mai și stai pe aici?

— Dar tu? — îl întrebă Mazko. — Știu, că ți-ar mai plăcea să mergi în curtea contelui Jurand, ca să poți plăca împotriva germanilor.

— Zău, frate, mi-ar plăcea să merg acolo, dar mi-e mai scumpă sănătatea ta și de aceea te petrec în Bogdaniec.

— Tu Zbisko ești un băiat bun! — zise Mazko. Dar e tot una ori mă petreci ori nu, eu n'am să mai trăiesc mult, dar după aceea tu ce o să faci?

— Mai întâi mă voi duce la principesa Anna Danuta, unde îmi voi câștiga brâul de cavaler, căci altcum Lichtenstein nu va sta cu mine de vorbă.

— Și după aceea?

Apoi voi merge în Malbörg, unde voi să convin cu Lichtenstein, îl voi căuta să știu căr fi chiar în sânul pământului. Întâi îl voi provoca pe el, ș'apoi pe rând pe ceilalți cavaleri, cari poartă pe coif buchete din pene de până... Dumnezeu de sigur îmi va ajuta și îmi voi îndeplini promisiunea.

— Dumnezeu să-ți ajute! — zise bătrânul Mazko. — Dacă vei învinge, vei câștiga o pradă bogată, din care vei putea edifica un castel frumos pe pământurile părinților nostri. Și după aceea?

— Voi cerceta pe contele Jurand de Spichov... Să cade să merg la dânsul, căci el e tatăl Danusiei.

— Și dacă nu-ți dă pe Danusia?

— Pentruce să n'o dea? Nu sunt și ieu chiar așa dușman pronunțat al germanilor cași dânsul?... Și în munca grea pentru stărpirea cruciaților, nu pot și eu să stau în ajutor?

În minutul ăsta se deschise ușa și intrară doi oameni robuști și înalți, îmbrăcați în haine neobișnuite. Aveau căciulă galbină și nește pantaloni largi, ambii salutară plecându-se, punându-și mâna când pe frunte, când pe piept.

— Cine sunteți? — întrebă Mazko.

— Sclavii tăi, — răspunsă cei doi, vorbind în limba polonă.

(va urma).

Vestitorii credinței.

Între negri din Bagoie.

(Continuare).

Uneori se întâmplă, că tinărul negru duce fată fără a spune o vorbă. Tinăra păreche dispăre, lăsând părinților să încheie târgul. În cazul acesta părinții nevetei sunt tot pe capul celorlalți, până ce se reîntorc cu capre și cadouri.

* * *

Când li-se naște vr'un copil e mare bucurie în familie. Cu deosebire se bucură de fate, căci acele înseamnă avere la casă. În ziua când s'a născut copilul, părinții samănă boștani înaintea colibe și după ce aduc jertfă spiritului Biheko, dau nume copilului.

Cam de regulă îi dau 2 sau 3 numiri, a mamă-sa, a tatălui său și numele cutărui spirit. În familia lor, copiii nu sunt iubiți, sunt tratați asemenea unui cățeluș cu care nu să prea ocupă. Până sunt micuți sunt purtați în spatele mamelor învâliți într'o piele de capră. Uneori mamele îi pun jos, ca să se joace în nisip. Când sunt mai marișori, părinții lasă caprele în grija lor.

De nutremântul lor nu se prea îngrijesc, copiii mănâncă ce găsec ei. Când părinții au la masă carne, copiilor de obicei le dau câte în os sau o carne vânoasă, și până ce ei rod la os, ceilalți au mâncat carnea toată. Carnea crudă o taie bucățele, apoi o lasă două trei zile să stea, și atunci au obținut cea mai bună carne.

* * *

În cazuri de moarte, să adună toată familia pentru o zi. Îndată ce bolnavul și-a dat sufletul, îl învâlesc în tréste. Mormântul i-l sapă adânc și-l împodobesc cu flori. Averea mortului o împartăsc și o

apucă, care cum poate. Chiar și pielea de capră, în care a fost învâlit mortul, o folosesc. Mortul i-l așează în graopă și i-l acoper cu pământ; și toată ceremonia e gata. Ei uită curând. Dacă din nou să ivește morb în familie, se atribuie spiritului rău al mortului îngropat; drept aceea educ jertfă numai decât.

Doliul ține numai cinci zile. Bărbatul nu lucrează și nu își tunde părul. Tatăl, mama sau nevasta, nu jelesc de loc.

Când moare bărbatul, familia întreagă trece în grija fratelui său. În caz, că mortul a avut mai multe femei, fratele își păstrează pe cea mai tineră.

Averea rămasă o moștenesc copiii; dacă nu are copii, o moștenesc frații mortului. Lancea o moștenește băiatul cel mai mare, sabia rămâne celui mai mic. Fetele nu primesc nimic din moștenire. Frații lor i-au în posesiune pământurile, vitele și tot ce-a avut mortul.

Adesea au procese foarte lungi din cauza moștenirii. Negrilor le plac pârile.

Procesele acestea decurg public, fiind de față capul familiei, șeful tribului, chiar și regele. De avocat nu au lipsă. Adesea află adevărul dela un puiu de găină. Și anume: dau un puiu acuzatului, și acesta n'are voie să-i dea nimic de mâncare până în ziua ceialaltă. Dacă puiul nu moare până dimineața, înseamnă, că acuzatul e nevinovat, la caz că puiul moare peste noapte, este vinovat.

* * *

Negrii din Bagoie în afară de jertfele aduse spiritelor și superstiției, au foarte puțin cult divin. Cred că este un ce superior, care a făcut lumea și o cârmuiește, care nu se poate vedea cu ochii trușești și care are cunoștință de toate. „Imana” — i-l numesc ei — care a făcut totul, și cârmuiește lumea, care vede tot dar pe el nu-l vede nime.

Numele acesta i-l au mereu pe buze. În clipe de fericire, când își petrec, când sunt bolnavi, când sunt în drum, repetă într'una numele „Imana”. Acestui spirit suprem pe care i-l numesc spirit bun, nu-i aduc jertfă niciodată. Lui nu-i trebuie jertfă, căci e spiritul lor ocrotitor și bun.

Spiritele rele le numesc „Baziuni”. Pe aceste le respectează. Ele aduc asupra lor relele morburile și alte nenorociri. Dela ele provine chiar și moartea, ceace pentru ei nu e un lucru natural. Cele mai multe jertfe și rugăciuni le îndreaptă spre ele. Spiritele aceste rele sunt după părerea lor sufletele celor morți, cari au aparținut familiei.

Fiecare aduce jertfă în coliba sa.

În cazuri de nenorocire, recurg la un fel de interpret, care stă în legătură cu spiritele rele. Pe acesta i-l remunerează foarte scump, fiindcă are o putere extraordinară asupra spiritelor rele.

Aduc rugăciuni spiritului *Mupfumu*, spre a-i apăra de boale contagioase și spre a le da pământ gras și bun.

Spiritului *Muhinza* îi aduc jertfe bo-

gate, căci acesta are putere asupra sămănăturilor și a vitelor.

Spiritul *Mubwubje* aduce ploaie ori secetă asupra sămănăturilor.

E respectat și spiritul *Biheko*. După legendă acest spirit, să trage din „*Nelovab*” unde a trăit și murit, și care după moarte a devenit un spirit puternic împreună cu trei frați ai lui. Acestuia îi închină copilul născut și îl numesc după el. Are putere asupra căsătoriilor și cel ce-i aduc jertfă, poate lua de nevastă pe cine îi place. Spiritul acesta încă își are samsarii lui, pe aceștia îi plătesc de asemenea bine. Samsarii spun, ce pofteste spiritul *Biheko*, și credinciosul plătește numai decât. Acest spirit însă e foarte amabil față de samsarii lui și nu primește nimic din darurile credincioșilor!

* * *

Aproape de opt ani încoace, — slavă cerului! — se poate vedea ici-colo câte o cruce deasupra colibelor. Incep a cunoaște și a iubi pe Mântuitorul. Creștinii noi sunt foarte religioși, și își dau silința de a încreștina și pe ceilalți membri ai familiei. Toate acestea le putem mulțumi misionarilor sârguincioși, cari își împlinesc această sfântă datorință foarte conștient. Foarte mulți negri se alătură sub steagul lor, și poartă cu reverință medalionul Maicei Preacurate.

Incheindu-mi scrisoarea mea lungă, rog pe iubiții mei creștini, ca în rugăciunile lor să-și amintească și de sârmanii negri din Bagoie.

Intre Indieni.

Montgomery, Minn. Februar 1910.

În vara anului trecut în vremea ce am petrecut-o la parohia din Passaic, am primit o scrisoare dela un prieten al meu cu numele Gordon Filip, candidat de preot în Sudia. În scrisoare mă roagă să-l cercetez înainte de plecarea sa la Roma, unde are să meargă pentru completarea studiilor filosofice și teologice.

I-am spus, că-i voi împlini dorința. În 7 Septembrie, am plecat spre a-mi cerceta prietinel, mergând pentru întâia oară între indieni. Mulți mă vor întreba dacă mi-a fost frică între ei?

Pot să răspund liniștit că nu.

În familia lor am dat de niște creștini buni, cari — deși moșii și strămoșii lor au fost păgâni înverșunați — urmașii de acum sunt creștini în toate privințele. Locuiesc în case curate și îngrijite, iar pe pereții lor se văd tablouri sfinte, în casă cărți catolice și jurnale bune. Am mai observat un pian, un fonograf și o bibliotecă frumoasă.

Cu părintele prietenului meu vorbiam englezește și mi-a povestit că beuturi spirituoase în casa lui nu să bea. Mi-a spus că are șase copii pe care îi crește la școli catolice. Cel care nu să roagă înainte de masă, nu i-se dă să mănânce. Mi-a vorbit multe de pe timpul când încă nu prea vedeau omeni de rasa albă prin India, afară de misionarii, cari propagau religia și cultura europeană.

Cât am stat acolo a venit un unchiu al prietinelui meu, cu care nu mă puteam înțelege decât cu gesturi din mâni și pi-

cioare, din cari am înțeles, că în tinerețe a fost păgân, dar decând au venit cei cu „hainele negre” s'a încreștinat și de atunci îi merge cu mult mai bine și e mai fericit, decât pe timpul oând bia apa înflăcărată și era setos de sânge.

M'a îmbrățișat și m'a sărutat, voin să-mi dovedească, ce mult ține el la cei cu „hainele negre”.

Multe de toate am mai conversat împreună, dar nu ajung ca să le descriu.

Mama prietenului deasemenea era o bună creștină. Am băgat de seamă că și femeile indiene au o nemărginită dragoste de mamă. Când băiatul ei își luă rămas bun pentru a pleca la Roma, l-a îmbrățișat, l-a sărutat și cu lacrimi în ochi i-au zis în limba lor: „Dumnezeu cu tine dragul mami, te las să mergi spre cetatea, în care locuiește părintele cel mare al tuturor celor „cu haine negre”, pe care noi îl respectăm și iubim. Vei trece peste apa cea mare (Oceanul Atlantic), care poate ne va despărți pentru totdeauna, nu uită însă, că ai o mamă, care să roagă pentru tine pe pământul străbunilor tăi. Fi binecuvântat.”

Scena aceasta a fost atât de pătrunzătoare încât m'am pomenit că plâng. Mi-am adus aminte de mama mea, care tot cu asemenea cuvinte s'a despărțit de mine.

Deosebire de rasă nu împoartă; dragostea de mamă e aceeași pretutindeni.

A doua zi am cercetat școala din loc „St. Mary's”, în care și-a început studiile prietinel meu. Cinci-spre-zece călugărițe franciscane învață și luminează aici, copii aproape sălbateci. Școala aceasta se află pe malul lacului „Gitsche—Gumee”. Ținutul acesta dă dovezi de muncă frumoasă a misionarilor. Cel dintâi dintre ei a fost Nicolae Alloez preot jezuit. După el a urmat Pere Marquette S. I., apoi blândul episcop Baraga. În anul 1865 părintele Chebul a ridicat o mică biserică de lemn pe teritoriul unde e azi școala misionarilor. Succesorul său Ioan Gafron, la anul 1882, a mai adaus o mică căsuță de lemn. Dela timpul acesta putem calcula istoria acestei școli, când iată că sosesc două călugărițe, care își încep munca lor rodnică și plină de abnegațiune, între copiii sălbaticilor.

În anul 1882 se deschid pentru prima oră porțile acestei școli, când au venit copii mulți, cari nu știau un cuvânt englezește. Pentru copii aceștia școala a fost ceva cu totul necunoscut. Stăteau înmărmuriți și priveau la pereți.

În zilele prime de școală, copiii nu aveau astâmpăr. Indată-ce călugărița își întorcea privirea dela ei, o luau la fugă spre ușă, iar când i-i lăsă între ore, o luau spre păduri, spre livezi, iar călugărița stă uimită și se uită după ei. Apoi mai adună-i dacă poți!

Grele zile au fost acestea pentru sârmanele călugărițe. Nu aveau legătură de tren, nu aveau de unde târgui de ale mâncării, așa că erau silite să se îndestulească cu pește și sălbătăciune.

Una dintre aceste călugărițe trăiește și azi, și se află la spitalul Sf. Francisc în „Lo Cross”, unde îngrijește de bolnavi. A doua a murit tinără, încă la anul 1886 în ziua coborîrii Spiritului Sfânt. Cel din-

ții tren pus în circulație pe linia aceea, i-a transportat osâmintele în orașul Asklund, unde a fost îngropată în cimiterul „Sfânta inimă”. Indienii i-au dus coșciugul pe umere până la gară și au petrecut-o cu toți până în orașul, unde a fost înmormântată.

Cei bătrâni și azi pomenesc numele acestei călugărițe cu chipul de inger, care a săvârșit atâta bine pentru ei.

Câtă oboseală, abnegație, câte suferințe au îndurat aceste ființe nobile, vom afla-o la „ziua de apoi”, în „cartea vieții”. Ființele acestea, cu sufletul blând, au venit aici din depărtări necuprinse, unde și lupul flămând vine cu mare frică. A adus cu ele comoara credinței, au aprins flăcila culturii și din indieni sălbateci au crescut creștini și oameni pașnici.

Au venit în acest loc barbar ca să îmbrace pe cei desbrăcați, să sature pe cei flămânzi, să lumineze pe cei neștiutori. Au făcut-o aceasta dela început și o fac și azi. În locurile unde presbyteri, bapțiști și protestanții nu au putut ajunge la nimic, călugărițele și misionarii noștri au făcut minuni. În sufletul lor era dragoste și nu egoism, iar dragostea poate face minuni.

Astăzi află orașe, în mijlocul pădurilor cu câte 2200 locuitori. Au gări frumoase, fabrici de firez și lumină electrică, au biserici frumoase.

Iată ce sunt în stare să facă indienii, a căror părinți au fost păgâni și cari astăzi sunt creștinii cei mai buni. *E. Rickert.*

Biserica ortodoxă și Româanismul.

Răspuns dlui Ion Mateiu.

de

Z. Păclisan.

(Continuare).

În viața noastră bisericească și de stat a stăpânit câteva veacuri limba slavă, a cărei cunoștință nu ne-a putut aduce aproape nici un folos. Literatura slavă era o literatură săracă, care a fost înăbușită în fașe de stăpânirea greacă și mai târziu de cea turcească. O literatură slavă originală nu s'a dezvoltat nici în țările române. „Traduceri nouă după originalele grecești să apere originale în limba slavonă nu s'au făcut multe în țările noastre; celea ce s'au adus însă de călugării bulgari și români de peste Dunăre, în deosebite vremuri, s'au păstrat cu sfințenie și s'au înmulțit într'o grămadă de copii, din cari numai nește jalnice resturi se mai păstrează azi prin mănăstirile noastre. În timp de patru veacuri ele au fost aproape singura hrană intelectuală a literaților noștri, adecă a călugărilor și cărturarilor.”¹⁾ Cam ce fel de cărți erau acestea ne-o spune dl Iorga: sf. Scriptură a noului și vechiului Testament, cărțile de slujbă bisericească, câteva traduceri din sfinții Părinți, nomocanoane, viețile sfinților, estrase din cronicile vechi, iar pentru distracție vestitul Varlaam și Ioasaf, Vămile Văzduhului și legende de-ale Bogomililor din Bulgaria, povestiri despre călătoria Maicei

¹⁾ I. Bogdan, Vechile cronice moldovenești până la Ureche. București 1891 pg. 75.

Domnului la iad, despre sf. Duminecă, sf. Vineri, minunile cuprinse în Apocalipsul cel nou, legendele în legătură cu bătrânul patriarh Avram etc.¹⁾ Dintre operele originale slavone scrise în țările române merită să fie amintite celea câteva însemnări istorice vechi, apoi cronica lui Macarie, a elevului său Eftimie și compilația călugărului dela Slatina, Isaia, ajuns mai târziu episcop la Roman.

Lucrările acestea au astăzi o însemnătate deosebită pentru istoriografia română, însă influința lor asupra contemporanilor, asupra dezvoltării spiritului public românesc a fost aproape nulă. Manuscrisele se păstrau în mănăstire și formau averea mănăstirei și astfel erau inaccesibile cărturarilor, al căror număr era disparent.

Aceasta era cultura, pe care și-o puteau câștiga strămoșii noștri cu ajutorul limbii slave atât înainte, cât și după răspândirea tiparului în țările românești. „Nenorocul nostru a fost — zice d. I. Bogdan — că împrejurările ne-au impus dela început o literatură streină, o artă petrificată și o cultură religioasă, care destestă ori-ce schimbare, ori-ce progres.”²⁾

Iată, deci, motivele, cari m-au făcut să numesc influința slavonă asupra vieții noastre naționale *dezastruoasă*, atribuit, care, sunt conștinși, că cuprinde sintetizarea adevărului istoric obiectiv așa cum se desface el din scrierile marilor istoriografi de astăzi.

D. Mateiu citează următoarele șire ale dl. I. Bogdan: „Fost-a civilizația slavonă o nenorocire sau o norocire pentru noi, aceasta este întrebare, pe care nimenea nu o va putea deslega, căci nimenea nu poate ști ce s'ar fi întâmplat cu noi, dacă lucrurile s'ar fi petrecut altfel”. Cu tot respectul ce-l am față de pregătirea și activitatea științifică a savantului slavist, profesor al universității din București, sunt silit să declar, că nu mă pot identifica cu părerea dsale, pentru că adoptarea principiului espus în șirele acestea ar avea urmări funeste pentru știința istorică și ar însemna introducerea celui mai cras scepticism în aprecierea tuturor evenimentelor mari din viața omenirii. Fost-a cucerirea turcească dezastruoasă pentru țările române s'au nu? Dezastruase au fost certele pentru tron ivite în decursul veacurilor în principatele românești? Ar trebui să răspundem și în cazurile acestea cu fraza stereotipă: „acestea sunt nește întrebări, pe cari nimenea nu le va putea deslega, căci nu știm știm ce s'ar fi întâmplat dacă lucrurile s'ar fi petrecut altfel”. Deci ignoramus et ignorabimus. D. Onciu numește fatal destinul, care ne-a aruncat în brațele slavonismului, iar d. Iorga zice, că având alte legături hierarhice și deci nefiind supuși influinței culturai slavone, poporul nostru ar fi avut o civilizație cel puțin egală cu a Poloniei și Ungariei și azi am stă în rândurile dintâi ale popoarelor de cultură.³⁾

Di Mateiu, că să mă conving, că influința slavonă n-a fost așa dezastruoasă, m-a îndrumat în nrul 124 din 1910 al „Telegrafului român” la aprecierile d. C. Erbiceanu puse în prefața „Influinței culturai grecești” alui G. M. Ionescu. I-am răspuns, că noi cei eșiți din școlile romano-catolice nu studiem

chestiuni atât de importante din prefetele nimanui, ci din faptele și datele istorice, cari au mai multă valoare, decât o sută de prefete de ale d. Erbiceanu. Pentru „gestul” acesta dsale ne dăscălește cu un aer, care e într'adevăr de „cea mai ridiculă sfătoșenie”, spunându-mi cine e d. Erbiceanu și de ce considerații se bucură în lumea științifică Merçi, ilustre rabbi. Am știut și înainte de apariția nrului 14 al „Telegrafului român” cine e d. Erbiceanu, căci doar i-am folosit — cum ai observat și dta — cu „mult succes” trei — nu două — din operele dsale.

(Va urma).

Loc deschis.

Asigurarea unei penziuni cu sau fără asigurare de capital. Acest nou și exelent mijloc de a-și asigura bătrânețele, face acum cu puțință și acelei pături a poporului, care până acuma nu era în stare a-și asigura o penziune (rentă pe viață) pentru bătrânețe, precum comercianților, industriașilor, diurniștilor etc., să-și procure pentru bătrânețele lor o existență lipsită de griji și anume cu cât se poate de puține cheltuieli și între condițiunile cele mai simple posibile. Nu numai, că lipsește adecă orice cercetare medicală, dar depunerile (premiile) se pot face la orice timp și în orice mărime (Minimum cor. 5—) pe de altă parte asiguratului îi stă în liberă voie să stabilească după placul său începutul unei penziuni corăspunzătoare. Afară de aceea — la asigurări după tarifa XVI^{AM} (cu asigurare de capital) — o prescriere a depunerilor făcute e cu neputință pentru că ele se restituiesc după moartea asiguratului. Obieștiunea, că prin depuneri spre fructificare cu 4½% s'ar putea ajunge acelaș scop, în cazul de față nu stă: dacă depune d. e. cineva în etate de 30 de ani cor. 1000— cu 4½% atunci această sumă în 30 de ani a crescut la 3745.32; ar primi deci dela etatea de 60 de ani o rentă cu 4½% dobândă a acestei sume adecă cor. 168.54; dela „Transsylvania” însă ar căpăta după tarifa XVI^{AM} pe întreagă viața o penzie de cor. 226—; dacă amână penzia până la etatea de 65 ani, atunci primește dela cassa de păstrare cor. 210—, dela „Transsylvania” însă cor. 369—; dacă însă poate la etatea de 20 ani deja a depus suma de cor. 1000— atunci ar primi la etatea de 65 de ani dela cassa de păstrare cor. 326.17, dela „Transsylvania” însă cor. 629— ca rentă pe viață! Cine însă îi garantează, că etalonul în acest timp nu va scădea la 4%? De aceea recomandăm tuturor acelor, cari din cauza ocupațiunii lor n'au drept la o penziune; tuturor, cari din cauza sănătății lor, nu puteau fi primiți într'o asigurare obișnuită precum și tuturor persoanelor, cari se interesează de acest mod de asigurare, să-și procure dela direcțiunea „Transylvaniei” din Sibiu, sau dela orice altă agenție principală un formular de propunere și informațiuni și să încheie o asigurare de penziune.

Bibliografie.

A apărut:

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő könyvecske** — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto. Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru săteni! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. *Prețul 30 bani*

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5.30

vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5.30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea*

Domnului și Grația. fco. 7.30 cor.

vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7.30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1.50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc a permis să se poată procura aceste cărți din caselle bisericesti pentru biblioteci. — Să află de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsfalva.

Antologionul sau Mineiul tomul I. carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, a Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților de pe lunile: Septembrie, Octombrie, Noiembrie și Decembrie.

Prețul tomului I. legat în piele și cu copcii este 32 Coroane.

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: *Casina, Brașov* pe 1911. *Bistra* pe 1910. Drept quită servește recipisa postală. *M. Ny. Orade* pe 1911 complet. *Roșia de munte* pe 1910. „*Furnica*” *Făgăraș* pe 1911 complet. *Beiu* pe 1907 și 1908 sem. 1. Ne rugăm și pentru restul anilor următori. *Dumbrava* (tr. Reghin) pe 1911. *Egres* (tr. Torontal) pe timpul din 1 Iulie 1896 până în 1 Noiembrie 1899. *Borgetiha* pe 1911. *Ilembac* pe 1910 până în 15 Maiu. *Gurdánfalva* pe timpul din 1 Ian. 1896 până în 1 Sept. 1897. *Bozias* pe 1911. *Borlești* pe 1911 sem. 1. *Tasnádszántó* pe 1910 și din 1911 până în 1 Maiu. *Armeni* pe timpul din 1 April 1897 până la finea anului. Mai sunt în restanță anii începând cu 1898 până în prezent. Ne rugăm a-i achita, căci avem lipse mari.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Dacă nu poți

mâncă și te simți rău îți aduc ajutor sigur

Caramelle-le de mintă pipărată

pentru stomac, ale lui *Katser*.

Vei căpăta poftă bună, stomacul ți-se regulează din nou și se întărește.

La ture mai lungi sunt indispensabile având efectul înviorării și înprospătării.

Pachete de 20 și 40 fil. se află la farmacia **Carol Schieszl** în Balázsfalva.

(94) 10—10

¹⁾ Floarea darurilor vol. I. pg. 65 și urm.

²⁾ Cultura română veche. Buc. 1898 ed. Socec pg. 83.

³⁾ Studii și documente I—II, pg. XLVI și Istoria lui Ștefan cel Mare p. 17.